



2014-2015/2018-2019 Yılları Arasındaki Sezonlarda Türkiye Futbol Süper Liginde Görev Yapmış Olan Yerli ve Yabancı Teknik Direktörlere Yönelik Bir Çalışma

Mehmet DOĞAN¹, Ayşegül DOĞAN²

¹TÜFAD Bursa Şube, Eğitim Kurulu, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1665-2866>

²TÜFAD Bursa Şube, Eğitim Kurulu, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1678-7157>

To cite this article/ Atf için:

Doğan, M. ve Doğan, A. (2021). 2014-2015/2018-2019 yılları arasındaki sezonlarda Türkiye Futbol Süper Liginde görev yapmış olan yerli ve yabancı teknik direktörlere yönelik bir çalışma, *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 118-134.

Özet

Bu çalışmanın amacı, 2014-2015 ve 2018-2019 yılları arasındaki beş sezonluk süreçte Süper Ligde yer almış olan takımlarda lig maçlarında görev yapmış olan yerli-yabancı teknik direktörlerin ve bunlara ait seçilmiş bir takım verilerin incelenmesidir. Bu amaçla çalışmamız kapsamında, Türkiye Futbol Federasyonu ile Transfermarkt'ın geçmiş yıllara ait verileri kullanılmıştır. Elde edilen veriler, Excel programında tablo haline getirilmiş ve sonuçlar yorumlanmıştır. Türkiye Futbol Süper Liginde 5 sezon içerisinde yer almış olan takımlarda değişik sürelerde çalışmış 52'si yerli, 23'ü yabancı olmak üzere toplam 75 farklı teknik direktörün görev yaptığı görülmektedir. Bu süre içerisinde takımların yerli teknik direktör ortalamasının 27.8, yabancı teknik direktör ortalamasının 6.4 olduğu, yabancı teknik direktörlerin ağırlıklı olarak Avrupalı olduğu, en fazla Hollandalı teknik adamın takımlarda çalıştığı, takımlarda daha fazla yerli teknik direktörlerin görev yaptıkları belirlenmiştir. Sonuç olarak, kulüplerin daha istikrarlı ve başarılı olabilmesi için gerek yerli gerekse yabancı teknik direktörlerin sık sık değiştirilmemesi, daha uzun süreler çalışması gerektiğini söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Futbol, Süper lig, Teknik Direktör

A Study About The Local And Foreign Managers Who Worked For The Teams In The Turkish Super League Between The Seasons 2014-2015 and 2018-2019

Abstract

The aim of this study is to examine a selected group of data belonging the local and foreign coaches who served in the league matches of the teams that took part in the Super League for five seasons between 2014-2015 and 2018-2019. Data obtained from Turkey Football Federation and Transfermarkt website were used in in this study. The data obtained from this sources were tabulated in the Excel program and the results were interpreted. 52 local and 23 foreign managers served in this period for the various clubs performing in the Turkish Super League. In this time period, the average amount of the local managers working for the clubs were calculated as 27.8, while this amount was calculated as 6.4 for the foreign managers. It was also obtained that the teams mostly worked with local managers. Majority of the foreign managers were from Europe. And from the European managers in Super League, most of them were from the Netherlands. As a result, we can say that in order for the clubs to be more stable and successful, both domestic and foreign coaches should not be changed frequently, and clubs should aim to work with their managers for longer periods.

Keywords: Football, Super league, Manager

GİRİŞ

Çağımızın en çok tutulan spor dalı olan futbol tarihsel gelişim süreci içerisinde diğer spor dallarından, gerek toplumları etkilemesi bakımından gerekse de katılımcı sayısı bakımından bir adım önde bulunmaktadır. Bu durum akademik çalışmalara konu olmakta ve sosyologlar, tarihçiler, hukukçular, iktisatçılar tarafından değişik bakış açıları ile irdelenmektedir.(Ongan ve Demiröz, 2010)

Günümüzde futbol endüstriyel alanda dünyanın en büyük sektörlerinden biri haline gelmiştir. Bu yüzden futbol kulüplerini yöneten spor yöneticileri kadar, antrenörlerin, sporcuların ve teknik heyetlerde görev alan diğer kişilerin de önemi büyüktür. Spor yöneticisi dendiğinde akla sadece kulüpte yönetici konumunda olan kişiler gelmemelidir. Takımın başında bulunan antrenörler de aslında bir spor yöneticisidir.(Sipahi ve Or, 2005)

Başka bir tanıma göre, “Antrenörler, futbol takımlarının teknik olarak yönetilmesi ve yürütülmesinden sorumludurlar. Bu nedenle iyi bir antrenör teknik açıdan yeterli bilgiye sahip olduğu kadar yönetsel becerilere de sahip olmalıdır”.(Erdem, 2005)

Antrenörlük mesleği kapsam olarak düşünüldüğünde en geniş bilgi ve tecrübe gerektiren konulardan biridir. Spora yeni başlayanlara temel kuralları öğretmekten başlayarak, performans sporcuların zihinsel hazırlığında yardımcı olmaya kadar uzanan geniş bir yelpazede yer alan bir hizmet etkinliğidir.(Özerkan, 2000)

Teknik direktör ya da coach, çalıştırdığı takımın yapılacak karşılaşmada ne tür bir taktik gerçekleştireceğini, oyuncu veya oyuncuların karşılaşmada nasıl bir görev yapacağını, takımda kimlerin kadroda bulunacağını tespit eden en yetkili kişidir. Antrenmanlarda sporcuların çalışmalarını ve durumlarını gözlemleyen ve bu kişilerin antrenman performanslarını dikkate alarak karşılaşmalarda kimin oynayacağını belirleyen kişi olup aynı zamanda sporcuların oyun bilgilerini ve mücadele şekillerini daha önceden belirlenen taktiklere uygun gerçekleştirme çabasında olan yetkilidir”.(Egesoy, 2010)

Frick ve arkadaşlarına göre, sözleşmeli bireysel oyuncuların kalitesi, bir takımın son lig pozisyonunun ana belirleyicisi gibi görünse de, teknik direktörün ekip performansı üzerindeki etkisi çok da ihmal edilebilir değildir. Bir yandan, teknik direktörün temel görevi homojen bir takım oluşturmak ve antrenman sırasında oyuncuları motive etmektir ki bu da her karşılaşmada kulübün zafer sayısını arttırır.(Gündüz ve Kayhan, 2017)

Sporda performansın arttırılması ve başarı elde edilmesinde, sporcuların performanslarını arttırarak başarıyı yakalamaya çalışan, sporcularının davranışlarını şekillendiren ve istenilen performansa ulaşmalarını sağlamak üzere çalışan antrenörlerin saha içi ya da saha dışı davranışları, başarının elde edilmesinde önem taşımaktadır.(Horn, 2008)

Takımın başarısını etkileyen yollardan biri de takımın iyi yönetilmesinden geçmektedir ve bir futbol takımının iyi bir şekilde yönetilmesinde antrenörlerin sahip olması gereken bazı temel nitelikler vardır. Bunlar, futbolcularla iletişim kurmak veya futbolcular arasındaki iletişimi sağlamak, antrenörün kendi oyun felsefesinin ve oyun mantığının benimsetilmesi çerçevesi içindeki bilgilerdir. (Erdem, 2005)

Teknik direktörler, genellikle çalıştıkları takımın performansından sorumlu tutulurlar. Sonuçlar beklentilerin altında kalırsa, görevden alınabilir veya aynı takımda belki de daha prestijli bir konuma gelebilirler. Takımın teknik direktörü, ekibi antrene ederken takım sıralamasını belirlemede önemli bir role sahiptir ve takımın ligdeki sıralamasını belirler. Ayrıca, hangi futbolcunun ne kadar çalıştığını ve hangi futbolcunun transfer listesine konulduğunu belirlemede önem taşıyan kulübün yöneticilerinden de biridir. Bir teknik direktörün sorumlulukları, oyunculara ligde daha fazla galibiyet alması ve daha yüksek bir sıralama kazandıran eğitim ve rehberlik sağlamaktır.(Koning, 2003)

Futbol emek piyasasının ana aktörleri; kulüp başkanları, yöneticiler, futbolcular, teknik direktörler, yardımcı antrenörler, menajerler ve hakemlerdir. Antrenörler, daha üst liglerde çalışabilmek ya da teknik sorumluluğu yüksek görevleri elde etmek amacıyla Türkiye Futbol Federasyonunca verilen çeşitli kademelerdeki antrenörlük eğitimlerine katılıp başarılı olmaları gerekmektedir. Futbol antrenörleri, eğitim sonunda aldıkları belgenin kademesine göre çeşitli lig kategorilerinde istihdam edilebilirler.(Ataçoğlu ve Zelyurt, 2013)

Türkiye Futbol Federasyonu, profesyonel teknik adamları “Bir kulüple yazılı sözleşme yapmış olan, kendisine futbol faaliyetleri kapsamında yaptığı harcamalardan daha fazla miktarda ödeme yapılan ve TFF’den profesyonel takım çalıştırma lisansı almış teknik adamlar” (md.3); amatör lisanslı teknik adamları da bu tanımın dışında kalan tüm teknik adamlar olarak belirtmiştir (md.4/1).

Teknik adamların eğitimi ve sınıflandırılması talimatı madde 3 ‘e göre teknik adamların, mezun oldukları kurs veya güncelleme kurslarına göre sınıflandırılmaları aşağıdaki gibidir: UEFA PRO Lisanslı Antrenör, UEFA Elit Genç A Lisanslı Antrenör, UEFA A Lisanslı Antrenör, UEFA B Lisanslı Antrenör, TFF A Kaleci Antrenörü, TFF B Kaleci Antrenörü, TFF Teknik Direktör, TFF A Lisanslı Antrenör, TFF B Lisanslı Antrenör, TFF Grassroots C Lisanslı Antrenör, TFF Grassroots Gönüllü Lideri, Futsal Antrenörü, Plaj Futbolu Antrenörü, Çocuk Futbolu Antrenörü, Engelli Futbolu Antrenörü, Maç ve Performans Analizi Antrenörü, Atletik Performans Antrenörü, Oyuncu ve Maç İzleme Antrenörü.(Tff Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı, 2016)

Türkiye Süper Ligindeki kulüpler çoğunlukla geleneksel teknik ekip yapılanması biçiminde organize olmasına rağmen, zaman zaman ligimizin marka kulüplerinde istihdam edilen ve çalışma şekline ödün vermeyen yabancı çalıştırıcılar bu geleneksel teknik ekip yapılanmasının dışında geniş tabanlı profesyonel ekip yapılanmaları oluşturmaktadırlar. Ancak yine de kulüplerimiz çoğunlukla geleneksel anlayışa dayanan teknik ekip yapılanmalarıyla sportif faaliyetlerini sürdürmektedirler.

Ligde aynı sezon içinde bir kulüp takımı sayısı beşe kadar varan farklı teknik adamlar, dolayısıyla teknik ekiple çalışabilmektedirler. Bu kısa istihdam süreleri teknik adam ve teknik ekibin çalışma şartlarını olumsuz etkilemektedir. Yeni göreve başlamış bir teknik ekip sezon başı kampının ertesinde ya da ligin ilk haftalarından sonra yerini bir başka teknik ekibe bırakabilmektedir.

Kısa vadeli stratejilerle kulüpleri idare etmeye çalışan yöneticiler birkaç gün içinde gerekli etütler tam yapılmadan teknik ekip istihdamına gitmektedirler. Bu yapı yine en çok zarar

teknik ekip müessesine vermekte kısa istihdam süreleri nedeniyle ve her an işlerini kaybedebilme sorunu yaşayan teknik adamlar dar teknik kadrolar oluşturarak kulüplere sportif hizmetler vermeye çalışmaktadır. Günümüz futbolu içinde bir nevi mecburiyetten oluşmuş, bu teknik ekip yapılanması, çağımızda mekanikleşen futbolun, yoğun maç trafiği içerisinde, ihtiyaçlarına cevap verememekte, dolayısıyla sportif başarısızlık ve istikrarsızlığın ana nedenini oluşturmaktadır.(Çöten, 2007)

Dünya futbolu, son 10 yılda çok hızlı bir değişim göstermiştir. Futbol takımlarının gelirlerinin son 10 yılda 4 kat arttığı düşünülürse, her takım bu pastadan daha fazla pay alabilmek için daha başarılı olma çabası içindedir. Bunun sonucu olarak da, daha büyük başarıya endekli bir futbol kültürü meydana gelmiştir. Tabii bu durum, yöneticilerde, futbolcularda ve özellikle teknik direktörlerde büyük bir baskı oluşturmaktadır. Bu baskı neticesinde oluşan bir başarısızlık durumunda da fatura, genellikle teknik direktörlere kesilmekte, teknik direktörler ya istifaya zorlanmakta ya da görevlerine son verilmektedir.(Egesoy, 2010)

Uruguaylı ünlü yazar Eduardo Galeno “Gölgede ve Güneşte Futbol” isimli kitabında; “Gösteri makinesi futbol her şeyi öğütür. Her şey bir süre sonra yok olur. Tüketim toplumlarının tüm ürünleri gibi teknik direktörler de kullanılıp atılabilir. Seyirciler bir gün “çok yaşa” diye bağırdukları teknik direktörlerine ertesi gün “istifa” diye bağırabilir.” Diyerek, bunu onların kaderi olarak gördüğünü söylemektedir.(Egesoy, 2010)

Dünyadaki birçok futbol takımı, yaşadığı bir başarısızlık durumunda ilk iş olarak teknik direktör değişikliğine gitmektedir. Bu değişiklik neticesinde başarısızlığın sona ereceği ve kısa sürede başarılı sonuçların geleceği düşünülmektedir. Yapılan teknik direktör değişikliklerinin takımlarda kısa bir süre içinde olumlu bir etki yarattığı kısmen söylenebilir. Takımında görevine yeni başlamış teknik direktörün, psikolojik ve sosyolojik boyutu eksik kalmış oyunculardan oluşan bir takımda, kısa sürede başarılı sonuçlar alması mümkün olabilir. Fakat sonraki dönemlerde sık antrenör değişikliği yapan takımların başarılı olamadıkları daha da kaos ortamına sürüklendikleri görülmektedir. Kulüp, takım ve oyuncu profiline uygun antrenör seçemeyen takımların, istikrarlı ve kalıcı başarıya ulaşmaları mümkün olmamaktadır. Bu konudaki istatistiklere bakıldığında, sık yapılan teknik direktör değişikliklerinin takımları daha da çıkmaza sürüklediği ve takımların başarısız neticeler almasını önleyemedikleri görülmektedir.(Ulagay, 2005)

Teknik direktör değişikliği, özellikle Türkiye’de son dönemlerde çok sık görülen bir durum haline gelmiştir. Ülkemizdeki futbol takımlarının yöneticileri, futbolun içinden gelmemeleri ve yeterli yönetim vasfına sahip olmamalarından dolayı, kulüp içinde yaşanan bir başarısızlık durumunda ilk iş olarak teknik direktör değişikliğine gitmektedirler. Her alanda olduğu gibi futboldaki başarı için de istikrar olmazsa olmazlar arasında bulunmaktadır. Ne var ki Türk futbolunda, teknik direktör istikrarından maalesef bahsedilememektedir. Avrupa’nın önemli takımlarında görev yapan teknik direktörler, uzun yıllar takımlarında görev yapabiliyor iken, Türkiye’de bu süre alınan sonuçlara göre belirlenmekte ve birkaç maçla sınırlı olabilmektedir.(http1)

Bu durum Türkiye için çok daha belirgin. Ligdeki teknik adamların ortalama ömrü sadece 7 ay. Büyük liglerden bize en yakın olanlar, 12 aylık ortalamaıyla La Liga ve 13.7 aylık ortalamaıyla Serie A. Bu sezon başında “Sir Alex”in ayrılmasıyla bir çok taş yerinden oynadı.

Premier Lig buna rağmen teknik adam ömründe 21.5 aylık ortalamaya sahip. ilk sırada ise 22.5 aylık ortalamayla Bundesliga yer alıyor. Almanlar, kulüp takımlarındaki teknik adam istikrarını millî takımlarında da fazlasıyla koruyor.(Atik, 2014)

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma; Türkiye Futbol Süper Liginde görev yapmış olan yerli ve yabancı teknik adamlara ait seçilmiş bir akım verilerin incelenmesi konusunda durum tespiti yapacağı için betimsel nitelik taşımaktadır.

Evren Örneklem

Bu çalışmanın evrenini 2014-15 ve 2018-19 yılları arasındaki toplam 5 sezonda Türkiye Profesyonel Futbol Süper Liginde yer almış olan takımlarda değişik süreler içinde lig maçlarında görev yapmış olan yerli ve yabancı teknik direktörlere ait seçilmiş olan bir takım veriler oluşturmuştur.

Veri Toplama Aracı

Çalışma için gerekli seçilmiş olan bilgiler Transfermarkt ve Türkiye Futbol Federasyonu'nun resmi internet sitelerindeki bilgi bankasında bulunan yerli ve yabancı teknik adamlar ile, ilgili sezonlarda çalıştırdıkları takımlara ait istatistiksel verilerden elde edilmiştir.

Araştırma Verilerinin Değerlendirilmesi

Araştırmada, 5 sezonda Turckcell Süper Liginde farklı sezonlarda mücadele etmiş olan takımlar, bu takımlarda değişik sürelerde görev yapmış olan yerli ve yabancı teknik direktör sayıları ve ortalamaları, takımların ve görev yapan teknik adamların lig maçlarındaki ortalama müsabaka sayıları, takımlardaki topladıkları ortalama puanlar ve maç başı ortalama puanlar gibi durumların istatistiksel verileri incelenmiştir. Elde edilen veriler, yüzdelik değerler halinde Excel programında tablolar haline getirilerek ayrı ayrı yorumlanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1: Türkiye futbol süper liginde 5 sezonda görev yapan teknik adamlar

Sezonlar	Yerli Tek. Adam Sayısı	Yabancı Tek. Adam Sayısı	Toplam
2014-15	20	8	28
2015-16	34	7	41
2016-17	27	7	34
2017-18	29	7	36
2018-19	29	3	32
Ortalama	27.8	6.4	34.2

Süper ligde en fazla yerli teknik adamın görev yaptığı sezon 34 kişi ile 2015-16 sezonu, en az teknik adamın görev yaptığı sezon 20 kişi ile 2014-15 sezonu olurken, en fazla yabancı teknik adamın görev aldığı sezon 8 kişi ile 2014-15 sezonu, en yabancı teknik adamın görev yaptığı sezon 3 kişi ile 2018-19 sezonu olmuş, yine tüm teknik adamlar toplamında 2015-16 sezonu 41 kişi ile en fazla teknik adamın görev yaptığı sezon olurken, 28 kişinin görev yaptığı 2014-15 sezonu en az teknik adamın görev aldığı sezon olmuştur.

Tüm sezonlar ortalaması incelendiğinde ortalama 27.8 yerli teknik adam takımlarda görev alırken yabancı teknik adam ortalaması 6.4 olmuş, yerli ve yabancı teknik adamların tümünün ortalaması ise 34.2 olmuştur.

Tablo2. 5 sezonda görev yapmış olan teknik adamların uyrukları

Hırvat	İtalyan	Hollanda	Portekiz	Bosna	Gürcü	İspanyol	İskoç	Fransız	Romen	Avusturya	Alman	Brezilya
2	1	5	2	2	1	1	1	1	1	2	1	3

Yabancı teknik adamların geldikleri ülke ve kıtalara göre dağılımı incelendiğinde, en fazla Hollandalı ve yine en fazla Avrupalı teknik adamların farklı süreler içinde takımlarda görev yaptığı belirlenmiştir.

Tablo 3. 5 Sezonda takımlarda görev yapmış olan yerli ve yabancı teknik adamların kulüplere göre dağılımı

Kulübün Adı	Oynadığı Toplam Sezon	Yerli Teknik Adam	Ortalama	Yabancı Teknik Adam	Ortalama	Toplam Teknik Adam	Ortalama
Galatasaray	5	4	0.8	4	0.8	8	1.6
Fenerbahçe	5	3	0.6	4	0.8	7	1.4
Trabzonspor	5	5	1	2	0.4	7	1.4
Kasımpaşa	5	5	1	2	0.4	7	1.4
Beşiktaş	5	1	0.2	1	0.2	2	0.4
Akhisarspor *	5	5	1	2	0.4	7	1.4
Bursaspor *	5	9	1.8	1	0.2	10	2
Başakşehir	5	1	0.2			1	0.2
Konyaspor	5	6	1.2			6	1.2
Antalyaspor	4	5	1.25	3	0.75	8	2
Gençlerbirliği *	4	7	1.75	1	0.25	8	2
Kayserispor	4	7	1.75	1	0.25	8	2
Sivasspor *	4	6	1.5	1	0.25	7	1.75
Ç.Rizespor *	4	5	1.25			5	1.25
Alanyaspor	3	4	1.33	1	0.33	5	1.66
Osmanlıspor *	3	4	1.33			4	1.33
Gaziantepspor *	3	6	2			6	2
K.Karabük *	3	5	1.66	3	1	8	2.66
Eskişehirspor *	2	3	1.5	1	0.5	4	2
Mersin İ.Y. *	2	5	2.5			5	2.5
Malatyaspor	2	3	1.5			3	1.5
Göztepe	2	3	1.5			3	1.5
Toplam		102		27		129	
Ortalama		4.63	1.30	1.22	0.29	5.85	1.59

*Farklı sezonlarda bir alt lige düşen takımlar

Türkiye Futbol Süper Liginde yer alan takımlarda 5 sezon içinde bir veya daha fazla takımda kısa ya da uzun süreli olarak görev yapmış olan teknik direktörler incelendiğinde; takımlarda toplam ortalama 4.63 adet yerli, 1.22 adet yabancı teknik adam çalışmış, Ligde oynadığı sezonlar itibariyle en fazla teknik adamla çalışan kulüp 3 sezonda 5'i yerli, 3'ü yabancı toplam 8 antrenörle (3 sezonda ortalama 2.66 teknik adam) K.Karabükspor olurken ortalama en az teknik direktörle çalışan kulüp 5 sezonda 1 yerli antrenör ile Başakşehir olmuştur. Bir alt lige düşen takımlar ortalama 5.5 yerli, 0.9 yabancı, ligde kalan takımlar ortalama 3.9 yerli, 1.5 yabancı teknik adamla çalışmıştır.

Tablo 4. Tüm yerli ve yabancı teknik adamların sezonlar itibarı ile ortalama sayıları ve elde ettikleri sonuçlar

Takımlar	Oynanan Sezon	Sezonlar ortalamaları					Ort. Puan	Ort. Ant Sayısı	Yerli Ort. Ant.	Yabancı Ort. Ant.
		Maç sonuçları			Goller					
		G	B	M	A	Y				
Beşiktaş	5	21.8	6.8	5.4	69.8	35.2	72.2	1	0.8	0.2
Galatasaray	5	20.2	6.6	7.2	68.2	38.6	67.2	2.4	1.2	1.2
Fenerbahçe	5	18.8	9.6	5.6	60.4	33.6	66	2	1	1
Başakşehir	5	18.4	10.4	5.2	55.4	30	66	1	1	0
Trabzon	5	14.8	8.8	10.4	52.8	47.6	53.2	2	1.6	0.4
Konya	5	12	11	11	38.2	39.4	47	1.8	1.8	0
Kasımpaşa	5	11.8	7.6	14.6	52.4	56.6	43	2	1.6	0.4
Bursa	5	11.6	8.2	14.2	44.2	48.4	43	2.4	2.2	0.2
Akhisar	5	10.2	9.6	14.2	41.2	48.2	40.2	2	1.6	0.4
Ortalama	5	15.5	8.7	9.7	53.6	41.9	53.2	1.88	1.42	0.4
Antalya	4	13	7.5	13.5	44.8	51.5	46	2.5	1.5	1
G.Birliği	4	10.8	8.8	14.5	39.5	43.5	41	3	2.75	0.25
Kayseri	4	9.8	10	14.2	37.8	51	39.2	2.75	2.5	0.25
Sivas	4	9.7	10	14.2	42.8	51.2	39.2	2	1.75	0.25
Ç.Rize	4	9.2	9.8	15	43	51.5	37.5	1.75	1.75	0
Ortalama	4	10.5	9.2	14.2	41.5	49.7	40.5	2.4	2.05	0.35
Alanya	3	11.6	6.3	16	48.6	55.6	41.3	2.33	1.67	0.66
Osmanlı	3	10.3	10	13.6	46	47	41	1.66	1.66	0
G.Antep	3	9	7	18	30.6	54.3	34	2	2	0
K.Karabük	3	7.3	5.6	21	34	66	27.6	2.6	1.6	1
Ortalama	3	9.5	7.2	17.1	39.8	55.7	35.9	2.14	1.73	0.4
Malatya	2	12	9	13	42.5	45.5	45	2	2	0
Göztepe	2	12	7.5	14.5	43	46	43.5	2	2	0
Eskişehir	2	8.5	9	16.5	42	58	34.5	2.5	1.5	1
Mersin İ.Y.	2	9	7	18	45.5	59.5	34	2.5	2.5	0
Ortalama	2	10.3	8.1	15.5	43.2	42.2	39.2	2.25	2	0.25
Gn.Ortalama		12.3	8.4	13.1	46.4	48	44.2	2.1	1.77	0.34

Ligde 5 sezonda mücadele etmiş olan takımların sonuçları incelendiğinde; en çok galibiyet ortalaması olan takım 21.8 galibiyetle Beşiktaş, en çok beraberlik ortalaması olan takım 11 beraberlikle Konyaspor, en çok yenilgi ortalaması olan takım ise 21 yenilgi ile K.Karabükspor olmuştur. 69.8 gol ortalaması ile en fazla atılan gol ortalamasına sahip takım Beşiktaş, 30.6 gol ortalaması ile en az gol atan takım Gaziantepspor, 30 gol ortalaması ile yenilen en az gol ortalamasına sahip takım Başakşehir, 66 gol ortalaması ile en fazla gol yemiş olan takım ise K.Karabükspor olmuştur. Sezonlar ortalamasına göre en fazla ortalama puan toplayan takım 72.2 puanla Beşiktaş, en az puan toplayan takım ise 27.6 puan ile K.Karabükspor olmuştur. Ortalama 2.75 antrenör ile en fazla antrenörün çalıştığı takım Kayserispor, Ortalama 1 antrenör ile en az antrenörün çalıştığı takımlar Beşiktaş ve Başakşehir olmuştur.

Ligde 5 sezonda yer alan takımların tüm verilerinin ortalamalardan daha iyi olduğu, oynanan sezon sayısı azaldıkça takım değerlerinin ortalamalardan daha kötü olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5. Yabancı teknik adamların çalıştıkları takımlardaki verileri

Teknik Adam	Maç Sayısı	Maç Sonuç			Top./Ort. Puan	Maç Başı Puan Ort.	Takımı
		G	B	M			
		S.Biliç	34	21			
C.Prandelli	10	6	1	3	19	1.9	Galatasaray

C.Taffarel	1	0	1	0	1	1	Galatasaray
J.O.Riekerink	29	15	6	8	51	1.75	Galatasaray
İ.Tudor	30	18	3	9	57	1.89	Galatasaray
V.Pereira	34	22	8	4	74	2.17	Fenerbahçe
D.Advocaat	34	18	10	6	64	1.88	Fenerbahçe
F.Cocu	10	2	3	5	9	0.9	Fenerbahçe
E.Koeman	5	1	2	2	5	1	Fenerbahçe
V.Halilodzic	8	1	6	1	9	1.12	Trabzonspor
Ş.Arveladze	11	4	2	5	14	1.27	Trabzonspor
Ş.Arveladze	24	7	8	9	29	1.2	Kasımpaşa
J.Wouters	2	0	0	2	0	0	Kasımpaşa
J.Morais	23	7	5	11	26	0.87	Antalyaspor
A.Leonardo	9	3	1	5	10	1.42	Antalyaspor
D.Badia	3	1	1	1	4	1.33	Antalyaspor
S.Baxter	2	0	0	2	0	0	Gençlerbirliği
R.Carlos	14	2	4	8	10	0.71	Sivasspor
R.Carlos	18	5	6	7	21	1.16	Akhisarspor
P.Le Guen	29	9	6	14	33	1.13	Bursaspor
M.Sumudica	33	12	8	13	44	1.42	Kayserispor
S.Susiç	5	0	2	3	2	0.4	Akhisarspor
S.Susiç	33	12	4	17	40	1.25	Alanyaspor
İ.Tudor	21	8	3	10	27	1.35	K.Karabükspor
Z.Barisic	13	4	4	5	16	1.23	K.Karabükspor
A.Popovic	9	1	0	8	3	0.38	K.Karabükspor
M.Skibbe	25	7	6	12	27	0.92	Eskişehirspor

5 sezon içerisinde Süper lig de oynayan takımlarda görev yapmış olan toplam 23 yabancı teknik adamın verileri incelendiğinde; Galatasaray ve Fenerbahçe takımları 4 farklı yabancı teknik adamla çalışarak en büyük değere sahip olurken, Beşiktaş, Gençlerbirliği, Sivasspor, Bursaspor, Kayserispor, Alanyaspor ve Eskişehirspor takımları ise 1'er yabancı teknik adamla çalışarak en az değere sahip olmuştur. Şota Arvaladze, Roberto Carlos ve Saffet Susiç 2' şer farklı takımda çalışırken diğer teknik adamlar birer takımda görev almıştır.

34 lig maçında Fenerbahçe takımında görev yapmış olan Vitor Pereira 22 galibiyet, 8 beraberlik, 4 yenilgi ile 74 toplam puan ve 2.17 puan ortalaması ile en iyi değerlere ulaşmıştır. Kasımpaşa' da 2 maç görev yapan Jan Wouters ile Gençlerbirliği'nde 2 maçta görev yapan Stuart Baxter takımları ile çıktıkları maçlarda puan alamayarak en kötü ortalama değerlere sahip olmuşlardır.

Tablo 6. Yerli teknik adamların çalıştıkları takımlardaki verileri

Teknik Adam	Maç Sayısı	Maç Sonuç			Toplam Puan	Maç Başı Puan Ort.	Takımı
		G	B	M			
Ş.Güneş	34	16	9	9	57	1.67	Bursaspor
Ş.Güneş	136	89	29	18	296	2.17	Beşiktaş
H.Hamzaoğlu	35	24	7	4	79	2.25	Galatasaray
H.Hamzaoğlu	36	15	8	13	53	1.47	Bursaspor

H.Hamzaoğlu	17	6	3	8	21	1.23	Antalyaspor
H.Hamzaoğlu	9	2	1	6	7	0.77	Osmanlıspor
M.Denizli	11	4	3	4	15	1.36	Galatasaray
M.Denizli	25	7	5	13	26	1.04	Kasımpaşa
O.Atik	2	0	2	0	2	1	Galatasaray
F.Terim	52	34	10	8	112	2.15	Galatasaray
A.Avcı	170	93	51	26	330	1.94	Başakşehir
İ.Kartal	34	22	8	4	74	2.17	Fenerbahçe
İ.Kartal	14	3	2	9	11	0.78	Gaziantep
İ.Kartal	4	0	0	4	0	0	Eskişehirspor
A.Kocaman	34	21	9	4	72	2.11	Fenerbahçe
A.Kocaman	117	46	38	33	176	1.5	Konyaspor
E.Yanal	19	8	8	3	32	1.68	Fenerbahçe
E.Yanal	68	30	18	20	108	1.58	Trabzonspor
S.Tekelioğlu	7	3	1	3	10	1.42	Trabzonspor
H.Mandralı	16	5	1	10	16	1	Trabzonspor
R.Çalımbay	26	13	7	6	46	1.76	Trabzonspor
R.Çalımbay	12	4	5	3	17	1.42	Konyaspor
R.Çalımbay	37	14	9	12	51	1.37	Kasımpaşa
R.Çalımbay	33	17	8	8	59	1.78	Antalyaspor
R.Çalımbay	34	13	8	13	47	1.38	Mersin İ.Y.
Ü.Karaman	34	18	9	7	63	1.85	Trabzonspor
Ü.Karaman	8	0	0	8	0	0	K.Karabükspor
M.Bakkal	7	1	3	3	6	0.85	Konyaspor
M.Bakkal	7	2	3	2	9	1.28	Bursaspor
M.Bakkal	23	7	4	12	25	1.08	Gençlerbirliği
M.Bakkal	14	4	5	5	17	1.21	Sivasspor
M.Bakkal	6	3	2	1	11	1.83	Kayserispor
M.Bakkal	23	9	4	10	31	1.34	Alanyaspor
M.Bakkal	5	0	1	4	1	0.2	Mersin İ.Y.
M.R.Akçay	9	2	1	6	7	0.78	Konyaspor
M.R.Akçay	16	4	5	7	17	1.06	Akhisarspor
M.R.Akçay	59	21	20	18	83	1.4	Osmanlıspor
M.Özdilek	15	3	5	7	14	0.93	Konyaspor
M.Özdilek	13	3	4	6	13	1	Gençlerbirliği
M.Özdilek	12	2	4	6	10	0.83	Ç.Rizespor
S.Yalçın	10	4	3	3	15	1.5	Konyaspor
S.Yalçın	29	7	11	11	32	1.1	Sivasspor
S.Yalçın	12	4	3	5	15	1.25	Kayserispor
S.Yalçın	22	8	8	6	32	1.45	Alanyaspor
S.Yalçın	4	1	1	2	4	1	Gaziantep
K.Özdeş	72	29	13	30	100	1.38	Kasımpaşa
K.Özdeş	8	2	1	5	7	0.87	Göztepe

M.Topçu	30	8	8	14	32	1.07	Gaziantep
M.Topçu	10	2	2	6	8	0.8	Bursaspor
C.Aslan	51	15	16	20	61	1.22	Akhisarspor
B.Uygun	17	4	3	10	15	0.88	Gaziantep
B.Uygun	5	0	1	4	1	0.2	Osmanlıspor
Y.Vural	1	0	0	1	0	0	Gençlerbirliği
Y.Vural	13	3	2	8	8	0.84	K.Karabükspor
İ.Buz	17	4	6	7	18	1.06	Gençlerbirliği
İ.Buz	29	8	8	13	32	1.1	Osmanlıspor
E.Sağlam	14	6	0	8	18	1.28	Bursaspor
E.Sağlam	15	3	3	9	12	0.8	Kayserispor
E.Sağlam	4	1	1	2	4	1	Malatyaspor
E.Sağlam	16	3	7	6	16	1	Eskişehirspor
S.Aybaba	27	5	13	9	28	1.03	Bursaspor
S.Aybaba	34	14	7	13	49	1.44	Sivasspor
S.Aybaba	23	7	5	11	26	1.13	Eskişehirspor
T.Kafkas	23	6	6	11	24	1.04	Akhisarspor
T.Kafkas	23	5	8	10	23	1	Kayserispor
T.Kafkas	21	4	5	12	17	0.8	K.Karabükspor
O.Buruk	43	18	9	16	63	1.46	Akhisarspor
O.Buruk	11	2	2	7	8	0.73	Sivasspor
O.Buruk	28	9	11	8	38	1.36	Ç.Rizespor
O.Buruk	34	10	11	7	41	1.2	Gaziantep
B.Korkmaz	34	13	6	15	45	1.32	Antalyaspor
B.Korkmaz	12	2	3	7	9	0.75	Mersin İ.Y.
İ.Üzülmez	27	12	7	8	43	1.59	Gençlerbirliği
İ.Üzülmez	3	0	0	3	0	0	Gaziantep
İ.Üzülmez	4	0	2	2	2	0.5	Ç.Rizespor
Ü.Özat	49	16	13	20	61	1.24	Gençlerbirliği
Ü.Özat	14	3	2	9	11	0.79	Mersin İ.Y.
H.Kutlu	24	4	8	12	20	0.83	Kayserispor
T.Tuna	11	2	5	4	11	1	Sivasspor
T.Tuna	45	16	14	15	62	1.37	Göztepe
E.Bulut	59	20	17	22	77	1.3	Malatyaspor
H.Karaman	90	26	21	43	99	1.1	Ç.Rizespor
H.Karaman	20	7	8	5	29	1.45	Kayserispor
H.Karaman	6	1	0	5	3	0.5	Alanyaspor
M.Er	6	3	0	3	9	1.5	Bursaspor
Ö.Özen	8	2	2	4	8	1	Kasımpaşa
İ.Öztürk	2	1	1	0	4	2	Kasımpaşa
E.Uzgun	2	0	0	2	0	0	Bursaspor
C.Kavcak	14	3	3	8	12	0.85	Akhisarspor
M.Üğurlu	3	1	1	1	4	1.33	Antalyaspor

M.Kaplan	4	1	1	2	4	1	Gençlerbirliği
E.Seçme	3	1	0	2	3	1	Kayserispor
M.Ali Karaca	2	0	1	1	1	0.5	Ç.Rizespor
E.Sözeri	6	1	2	3	5	0.83	K.Karabükspor
L.Açıkgöz	11	1	1	9	4	0.36	K.Karabükspor
A.Ravci	5	3	0	2	9	1.8	Malatyaspor
S.Damla	3	0	0	3	0	0	Mersin İ.Y.
B.Bektaş	15	6	0	9	18	1.2	Göztepe
A.Örnek	5	0	0	5	0	0	Bursaspor
Y.Şimşek	14	4	5	5	17	1.21	Antalyaspor
H.Keleş	23	8	6	9	30	1.3	Sivasspor
H.Kalpar	18	5	3	10	18	1	Alanyaspor

5 sezon içerisinde Süper lig de oynayan takımlarda görev yapmış olan toplam 52 yerli teknik adamın verileri incelendiğinde; Bursaspor 9 farklı yerli teknik direktörle en fazla yerli teknik adamla çalışan takım olurken, Beşiktaş ve Başakşehir ise 1'er yerli teknik direktörle en az teknik adamla çalışan takımlar olmuştur. Mesut Bakkal 7 farklı takımda çalışarak en fazla takım değiştiren teknik adam olmuştur.

34 lig maçında Galatasaray takımında görev yapmış olan Hamza Hamzaoğlu 23 galibiyet, 7 beraberlik, 4 yenilgi ile 76 toplam puan ve 2.23 puan ortalaması ile en iyi değerlere ulaşırken, Eskişehirspor' da 4 maç görev yapan İsmail Kartal, K.Karabükspor'da 8 maçta görev yapan Ünal Karaman, Gençlerbirliği'nde 1 maçta görev yapan Yılmaz Vural, Gaziantepspor'da 3 maçta görev yapan İbrahim Üzülmez, Bursaspor'da 2 maçta görev yapan Ersel Uzgur, Mersin İ.Y.'da 3 maçta görev yapan Serkan Damla ve Bursaspor' da 5 maçta görev yapan Adnan Örnek takımları ile çıktıkları maçlarda puan alamayarak en kötü ortalama değerlere sahip olmuşlardır.

Tablo 7. Takımlarda görev yapmış tüm yabancı teknik adamların verileri

Takım	Oynadığı Sezon Sayısı	Ort.Maç Sayısı	Tüm Yabancı Teknik Adamlar			Top/Ort Puan	Maç başı Puan Ort.
			Maç Sonuçları				
			G	B	M		
Galatasaray	5	17.5	9.8	2.7	5	32	1.82
Fenerbahçe	5	20.7	10.7	5.7	4.3	38	1.83
Trabzonspor	5	9.5	2.5	4	3	11.5	1.21
Kasımpaşa	5	13	3.5	4	5.5	14.5	1.11
Beşiktaş	5	34	21	6	7	77	2.02
Akhisarspor	5	11.5	2.5	4	5	11.5	1
Bursaspor	5	29	9	6	14	33	1.13
Antalyaspor	4	11.6	3.6	2.4	5.6	13.3	1.14
G.Birliği	4	2	0	0	2	0	0
Sivasspor	4	14	2	4	8	10	0.71
Kayserispor	4	33	12	8	13	44	1.33
K.Karabük	3	14.3	4.3	2.4	7.6	15.3	1.06
Alanyaspor	3	33	12	4	17	40	1.21
Eskişehirspor	2	25	7	6	12	27	1.08
Gn.Ortalama		19.1	7.1	4.2	7.8	26.2	1.18

Takımların oynadıkları sezonlar itibariyle bünyelerinde görev yapmış olan tüm yabancı teknik adamların görev yaptığı sezonların ortalama verileri incelendiğinde Beşiktaş takımında görev yapmış olan tek yabancı teknik direktör olan Slaven Biliç döneminde 2.02 ortalama puan ile

en yüksek ortalamaya sahip olurken, Gençlerbirliği takımı 2 maçta görev yapmış olan Stuart Baxter yönetiminde ise puan alamamıştır.

Tablo 8. Takımlarda görev yapmış tüm yerli teknik adamların verileri

Takım	Tüm Yerli Teknik Adamlar						
	Oynadığı	Ort. Maç	Maç Sonuçları			Top./Ort.	Maç başı
	Sezon Sayısı	Sayısı	G	B	M	Puan	Puan Ortalaması
Galatasaray	5	25	15.5	5.5	4	52	2.08
Fenerbahçe	5	29	17	8.4	3.6	59.3	2.04
Trabzonspor	5	30.2	13.8	7.2	9.2	48.6	1.6
Kasımpaşa	5	28.8	10.6	6	11.8	37.8	1.31
Beşiktaş	5	34	22.2	7.3	4.5	74	2.17
Akhisar	5	29.4	9.2	7.8	12.4	35.4	1.2
Bursa	5	15.6	5.4	3.8	6.3	20.2	1.29
Başakşehir	5	34	18.6	10.2	5.2	66	1.94
Konyaspor	5	28.2	10	9.1	9.1	39.1	1.38
Antalyaspor	4	20.2	8.2	4.6	7.4	29.2	1.44
Gençlerbirliği	4	19.1	6.1	5	8	23.4	1.22
Sivasspor	4	20.3	6.1	6	8.2	24.5	1.2
Kayserispor	4	14.7	3.9	4.5	6.3	16.1	1.09
Ç.Rizespor	4	27.2	7.4	7.8	12	30	1.1
Alanyaspor	3	17.2	5.7	3.7	7.8	21	1.21
Osmanlıspor	3	25.5	7.8	7.5	10.2	30.7	1.2
Gaziantepspor	3	17	4.3	4.2	7.5	17.2	1
K.Karabükspor	3	11.8	1.8	2	8	6.8	0.57
Eskişehirspor	2	14.3	3.3	4	7	14	0.97
Mersin İ.Y.	2	13.6	3.6	2.8	7.2	13.6	1
Malatyaspor	2	22.7	8	6	8.7	30	1.32
Göztepe	2	22.7	8	5	9.7	29	1.27
Genel Ortalama		22.7	8.9	2.9	7.9	32.6	1.34

Takımların oynadıkları sezonlar itibarıyla bünyelerinde görev yapmış olan tüm yerli teknik adamların görev yaptığı sezonların ortalama verileri incelendiğinde Beşiktaş, takımda görev yapmış olan tek yerli teknik direktör olan Şenol Güneş döneminde 2.17 ortalama puan ile en yüksek ortalamaya sahip olurken, Süper Ligde oynadığı sezonlarda 5 farklı yerli teknik direktörle çalışan K.Karabükspor takımının ise 0.57 puan ortalaması ile en düşük değere sahip olduğu tespit edilmiştir. .

5 sezonda yerli teknik adamlar oynanmış 22.7 ortalama maç sayısı, alınmış ortalama 8.9 galibiyet, ortalama 2.9 yenilgi, ortalama 7.9 beraberlik, kazanılmış ortalama 32.6 puan ve maç başı kazanılmış ortalama 1.34 puan değerlerine ulaşırken, yabancı teknik adamların ise oynanmış 19.1 ortalama maç sayısı, alınmış ortalama 7.1 galibiyet, ortalama 4.2 yenilgi, ortalama 7.8 beraberlik, kazanılmış ortalama 26.2 puan ve maç başı kazanılmış ortalama 1.18 puan değerlerine ulaştıkları tespit edilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Elde edilen bulgulara göre, Turkcell Süper Liginde son 5 yılda toplam 22 farklı takım yer almıştır. Bu takımlardan Galatasaray 3, Beşiktaş 2 kez olmak üzere 2 takım şampiyonluğa ulaşırken, farklı sezonlarda 2 kez olmak üzere K.Karabükspor, birer kez olmak üzere Akhisarspor, Bursaspor, Gençlerbirliği, Sivasspor, Ç.Rizespor, Osmanlıspor, Gaziantepspor, Eskişehirspor ve Mersin İdman Yurdu takımları değişik sezonlarda bir alt lige düşmüşlerdir.

Adı geçen sezonlarda şampiyonluğa ulaşan takımlardan Galatasaray 4 yerli 4 yabancı toplam 8, teknik adamla çalışırken, Beşiktaş 1 yerli 1 yabancı olmak üzere toplam 2 adet teknik adamla çalışarak ligdeki en istikrarlı takımlardan birisi olmuştur.

Yabancı teknik adamlar içerisinde geride kalan 61 sezonda istikrar rekoru Beşiktaş'ta görev yapan Gordon Milne'in elinde bulunuyor. İngiliz teknik adam, siyah-beyazlı takımda 1987-1988 sezonundan başlayarak aralıksız 6,5 yıl görev yaparak, şimdiye dek Türkiye'deki en üst seviye ligde bir takımı kesintisiz en uzun süre çalıştıran teknik direktör unvanını aldı. Beşiktaş, Milne yönetiminde 3 şampiyonluk yaşarken, 3 kez de ligi ikinci sırada tamamladı Beşiktaş'ın ardından çeşitli dönemlerde Trabzonspor ve Bursaspor'u da çalıştıran Milne, Türkiye'de yaklaşık 8 yıla yakın teknik direktörlük yaptı.

Süper Lig'deki en deneyimli teknik direktörlerinden olan Samet Aybaba, en çok maça çıkan teknik adam unvanına sahip. Samet Aybaba, Türkiye'nin en üst kademe liginde 15 takımın başında 608 kez sahaya çıkarak rekoru elinde bulunduruyor. Aybaba'yı, geride kalan sezonun ardından Beşiktaş'tan ayrılarak A Milli Takım'ın başına geçen Şenol Güneş 576 maçla izlerken, Yılmaz Vural ise 529 karşılaşmayla üçüncü sırada yer alıyor. (<http2>)

Manchester United'in Sir ünvanlı menajeri Alex Ferguson'un 21, Arsenal'in menajeri Arsene Wenger'in 11 ve Fransız Auxerre'nin menajeri Guy Roux'un 44 yıl takımlarında kesintisiz çalışmaları, futbol tarihine geçen önemli bilgilerdir.(Horn, 2008) Son 5 yıl içerisinde bu konuda Türkiye'deki en istikrarlı kulüp Başakşehir takımınıdır. Tüm sezonlarda adı geçen takımda çalışmış olan tek teknik direktör Abdullah Avcı olmuştur.

Süper Ligde son beş yıl içerisinde farklı sezonlarda mücadele etmiş olan takımlarda görev yapmış olan teknik adamlar incelendiğinde; farklı çalışma sürelerinde olmak üzere tüm takımlarda yerli teknik adamlar görev yaparken, 14 takım yabancı teknik direktörlerle çalışmış, 8 takım ise yabancı teknik adamlarla çalışmamıştır. Toplamda farklı 23 yabancı ve farklı 52 yerli teknik direktörün görev yaptığı, Başakşehir dışındaki takımların bir sezonda ortalama 1.09 yabancı ve 2.36 adet yerli teknik direktörle çalıştıkları sezonu ortalama tek bir teknik adamla tamamlamadıkları, özellikle yerli antrenör değişim sayısının yabancılara göre daha fazla olduğu görülmüştür.

Son 5 yılda farklı sezonlarda veya sürekli olarak Süper ligde oynamaya devam eden takımlarda görev yapmış yerli teknik direktör ortalaması 3.91, yabancı teknik direktör ortalaması 1,5 iken, farklı sezonlarda bir alt lige düşen takımlarda görev yapmış yerli teknik direktör ortalamasının 5.50, yabancı teknik direktör ortalamasının yine 1.5 olduğu belirlenmiştir.

Halit Egesoy (2010) yaptığı çalışmada Türk futbol takımlarının 10 yıllık süreçte, 234 yerli, 76 yabancı toplam 310 teknik direktörle çalıştıklarını, küme düşen takımlardaki teknik direktör

sayı ortalamasının(Ortalama 3.13) süper ligde kesintisiz oynayan takımlardaki teknik direktör sayısı ortalamasından Ortalama 1.35) daha fazla olduğunu tespit etmiştir.

Bizim çalışmamızda da gerek ligde oynamaya devam eden gerekse bir alt lige düşmüş olan takımların en fazla yerli teknik adamlarla çalışıldığının ve bir alt lige düşmüş olan takımlarda ligde oynamaya devam eden takımlara göre daha fazla sayıda yerli teknik direktörün çalışıldığının tespit edilmesi araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Halit Egesoy (2010)'un çalışmasında, takımlarda çalışan teknik direktörlere bakıldığında, son 10 yıllık süreçte takımlarda en fazla görev alan teknik direktörün 13 takımla Yılmaz Vural olduğunu görmekteyiz. Yılmaz Vural'ı 11'er takımla Sakıp Özberk ve Erdoğan Arıca, 10'ar takımla da Hüseyin Kalpar ve Hikmet Karaman izlemektedir.

Son 5 yılda takımlarda çalışmış olan yerli ve yabancı teknik direktörler incelendiğinde; yabancı teknik adamlardan Ş.Arveladze, R.Carlos, S.Susiç ve İ.Tudor'un 2'ser farklı takımda, diğer yabancı teknik adamların 1 takımda çalıştığı, yerli teknik adamlardan ise farklı takımlarda en fazla görev alan teknik adamların 7 takımla M.Bakkal, 5'er farklı takımla S.Yaçın ve R.Çalimbay olduğu, yerli teknik adamların yabancılara göre daha fazla takım değiştirdiği, teknik adam isimleri farklı olsa da 10 yıllık süreçte teknik adamların takım değiştirme sıklığı ile 5 sezondaki takım değiştirme sıklığının sayısal olarak benzediği ve yine diğer çalışma sonuçlarıncı desteklendiği söylenebilir.

Son beş sezon içerisinde 9 yerli ve 1 yabancı toplam 10 adet olmak üzere en fazla teknik direktörle çalışan takım olarak Bursaspor görülmektedir. Bolat Gündüz ve ark. tarafından yapılan çalışmada, son yirmi yılda Süper ligde şampiyon olmuş 4 takımdan birisi olan Bursaspor yaptığı 25 teknik direktörlük değişikliği ile fazla teknik adam değiştiren takımlardan birisi olmuştur.(Gündüz ve Kayhan, 2017) Bu sonuç araştırmamızda elde edilen sonucu destekler biçimdedir.

Son 5 sezonda yerli ve yabancı teknik adamların çalıştıkları takımlarda lig maçlarında elde ettikleri sonuçlara göre; yerli teknik adamların ligdeki ortalama maç sayısı 22.7, ortalama galibiyet sayısı 8.9, ortalama beraberlik sayısı 2.9, ortalama yenilgi sayısı 7.9, toplam puan ortalaması 32.6 puan ve maç başı puan ortalaması 1.34 puan, yabancı teknik adamların ligdeki ortalama maç sayısı 19.1, ortalama galibiyet sayısı 7.1, ortalama beraberlik sayısı 4.2, ortalama yenilgi sayısı 7.8, toplam puan ortalaması 26.2 puan ve maç başı puan ortalaması 1.18 puan olmuştur.

Lig maçlarında alınan sonuçlara göre, yerli teknik adamların daha fazla maç ortalaması, daha fazla galibiyet, ortalama daha fazla puan ve daha fazla maç başı puan ortalamasına sahip olarak yabancı teknik adamlardan daha iyi sonuçlar aldığı, yabancı teknik adamların ise daha fazla ortalama beraberlik elde ettiği, yerli ve yabancı teknik adamların hemen eşit oranda yenilgi ortalamalarına ulaştıkları, tüm verilere göre ise yerli teknik adamların elde ettiği sonuçların yabancı teknik adamlara göre daha iyi olduğu belirlenmiştir.

Kutay Ersöz (http3)'e göre; 2007'de Artur Zico ve 2008'de son altı hafta dışında görevde kalan Karl Heinz-Feldkamp'tan beri Süper Lig'de, Türk teknik adamların çalıştırdığı takımlar şampiyon oluyor. Yani Süper Lig'de yerli teknik direktörler çalışıyor, başarıyı da onlar kazanıyor.(http3)

Sezonlar itibarı ile yerli teknik adamların elde ettiği ortalama saha sonuçlarının yabancılardan daha iyi olması, bunun yanı sıra yabancı teknik adamların ligde en son 2006-2007 sezonunda şampiyonluk yaşaması tüm takımlarda daha fazla sayıda yerli teknik adamlara görev verilmesinin nedenlerinden birisi olabilir

Thesefootballtimes.com sitesi yazarlarından James Kelly'e göre; Türkler'in teknik adamlar konusunda sabırsız olmalarıyla adı çıkmış olduklarını göze alırsak, Türk teknik adamların kısa dönem beklentilerini yabancılara göre daha iyi anlayabildikleri söylenebilir. Yabancı teknik adamların başarılı olduğu geçmiş dönemlerde üzerlerinde daha az baskı vardı. O günlerin aksine artık başarı hemen bekleniyor ve gelen teknik adamın CV'si iyiye bu beklenti daha da yükseliyor.(http4)

Hikmet Karaman'ın katıldığı bir programda dediği gibi, Türkiye'deki teknik direktörler gerekirse kulübün tesisatını değiştirmekle yükümlü oluyorlar. Başarıya giden yol, saha dışındaki sorunları çözmekten geçiyor. Yerli teknik adamlar bu işlere, oyunculuk dönemlerinden bile aşınalar. Avrupalılar ise belki de hayatları boyunca karşılaşmadıkları türden problemlerle tanışıyorlar.(http3)

Acar Baltaş'a göre, Türkiye'ye gelen hocaların en önemli sorunu kültürel farklılıkları algılayacak entelektüel birikimden ve farkındalıktan yoksun olmalarıdır. Bunun sonucunda oluşan zihniyet şu tür ifadelerle medyada yer bulur: "Bunlar (futbolcular) yetişkin ve profesyonel. Nasıl yaşayacaklarını ve ne yapmaları gerektiğini bilirler". "Ben kendimi sevdirmek için burada değilim, beni sevmeleri gerekmez, saygı duysunlar yeter...". Kültürel farklılıklar konusunda bilgilenmesi söylendiğinde, "Ben uluslararası kariyere sahip bir hocayım, işimi nasıl yapacağımı biliyorum..." Türk kültürü sosyal normlarla hareket eden ve davranış ve kararlarına duyguların egemen olduğunu anlayacak kadar Türkiye'ye gönül verecek Jupp Derval, Gordon Milne gibi hocalar bulmak, özellikle günümüz koşullarında, kolay değildir.(http5)

Kicker dergisi editörü Martin Gruener, sık sık yaşanan teknik adam değişikliklerinin kaos yarattığını belirterek, Türkiye'de bazı kulüp başkanlarının teknik direktörlük görevine saygı duymadığını ifade etti. Gençlerbirliği Kulübü Başkanı İlhan Cavcav'ı eleştiren Gruener, "İlhan Cavcav'ın bir planı varsa ben bunu anlamıyorum. 39 yılda 65 teknik adamın görevine son vermesi bir strateji değil, sadece kaos gibi geliyor bana. Türkiye'deki bazı kulüp başkanlarının sadece sabır eksikliği yok, aynı zamanda teknik direktörlük görevine saygısı yok gibi görünüyor. Birçok kulüp başkanı, kendilerinin en iyisini yapabileceğine inanıyor, çok sayıda teknik direktörü kovuyor ve göreve getiriyor" diye konuştu.(http6)

Konyaspor ve Gençlerbirliği'nde top koşturan Belaruslu milli futbolcu Aleksandr Gleb, Belarus Milli Takım Antrenörü Aleksandr Hatkeviç'in görevden ayrılmasını değerlendirerek Türkiye'de uygulanan yöntemden örnek alınması gerektiğini söyledi. Gleb şu ifadeleri kullandı: "Türkiye'de antrenörler konusunda durum çok basit. Eğer iki maçta da beklenen bir netice yoksa, o zaman 'hadi güle güle' deniyor. Böyle bir uygulama var. Zira yerli antrenör alıyorlar, çünkü onların işine son vermek kolay. Bu konu da yerel federasyon ile çözülüyor, bu kurumun dışına çıkmıyor. Fakat yabancı antrenörse FIFA ve UEFA ona destek çıkmak için devreye girebilir."(http7)

Bunun dışında yerli teknik direktörlerin Avrupa’da görev yapamadığını görüyoruz. Fatih Terim dışında çok anlamlı bir örnekle karşılaşmadık. Bu sefer de ‘vizyon’ arayan kesimin bir savı ortaya çıkıyor. Onlara göre Türkiye’deki teknik direktörler yetersizler ve kendilerini geliştirmek için uğraşmıyorlar. Bu yüzden Avrupa’nın gerisinde kalıyorlar. Doğrusu hangisi?

Kısacası yerli ve yabancı teknik adam kıyaslaması sadece modernlik ve milliyetçilik kavramları üzerinden okunmamalı. Bazı alanların kendine has sorunları vardır ve bunları çözebilenler başarılı olabilirler. Yerliler buranın futbol kültüründe daha yatkınlar. Bu onların sorun çözme becerisini hızlandırıyor ama yabancı meslektaşlarından daha başarılı olduklarını bize açıklamaz. Yabancı teknik direktörler de, Türkiye’de başarısız oluyorsa bunun sebebi onların kötülüğünden değil; ülkedeki problemlerin ve soruların üst seviye futbolla bağdaşmamasından kaynaklanıyor. (http3)

Berker Keleşoğlu’na göre kulüplerimiz için genel anlamda başarının yolu kimlik değil, doğru bir sistem doğrultusunda gelişen, bu sistem doğrultusunda yapılan doğru hoca tercihleriyle kolektif bir biçimde ilerleyen yapılandırmadan geçiyor. Bu şekilde bir lokomotif haline gelmek günümüzün koşullarında kulüplerimizin tek çıkar yolu gibi gözüküyor.(http8)

Sonuç olarak; Her alanda olduğu gibi futboldaki başarı için de istikrar olmazsa olmazlar arasında bulunmaktadır. Ne var ki Türk futbolunda, gerek yerli gerekse yabancı teknik direktör istikrarından maalesef bahsedilememektedir. Avrupa’nın önemli takımlarında görev yapan teknik direktörler, uzun yıllar takımlarında görev yapabiliyor iken, Türkiye’de bu süre alınan sonuçlara göre belirlenmekte ve birkaç maçla sınırlı olabilmektedir.

KAYNAKLAR

- Ataçocuğu, M.Ş. ve Zelyurt, M.K.(2013). Eksik İstihdam Bağlamında Futbol Antrenörlüğü, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(12), 1201-1218.
- Atik, C. (2014). Teknik Direktör Araştırması, *Tam Saha*, 112, 30-31.
- Çöten, E.(2007). *Profesyonel Futbolun İdari ve Teknik Ekip Yapılanması, Türkiye Süper Ligi Kulüpleri Örneği*, T.C. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Egesoy, H.(2010). The Investigation Of Turkish Soccer Super League Coach Changes, *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 1(2), 38-39.
- Erdem, K. (2005). *Futbolda Kenar Yonetimi*, İstanbul: Morpa Yayın Evi.
- Gündüz, B. Kayhan, M.(2017). Türkiye ve Avrupa’da Teknik Direktör Değişimi, *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 111-113.
- Horn, T.S.(2008). Coaching Effectiveness In The Sport Domain, *Advances in Sport Psychology*, Champaign, IL Human Kinetics, 3rd ed., pp. 239-268
- Koning, H.(2003). An Econometric Evaluation of the Effect of Firing a Coach on Team Performance, *Applied Economics*, 35, 555-64.
- Ongan, T.H. ve Demiröz, M.D.(2010). *Akademik Futbol, Futbolda Rekabet-Başarı İlişkisi*, 1. B. İstanbul: Hiperlink Yayınları.

Özerkan, K.N.(2000). *Sporda Sosyal Bilimler Dergisi*. İstanbul: Alfa Yayınları.

Sipahi, S. ve Or, E.(2005). Analitik Hiyerarşi Prosesi Tekniği ile Forvet Oyuncularının Yetenek ve Becerilerine Göre Değerlendirilmesi, *İ.Ü. Yönetim Dergisi*, 50, 53.

TFF Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı.(2016) s.4,

Ulagay, A. 22.10.2005. Başarısızlıkta İlk Onlar Akla Geliyor. Hürriyet Gazetesi, <http://www.hurriyet.com.tr>. Adresinden erişildi.

İnternet Kaynakları

http1:Seyyahlar Rekora Koşuyor, www.haberturk.com, 12 Mart 2008.

http2:www.haberguncel.net, Süper Lig'de Şampiyonluğun Şifresi:Türk Teknik Direktör, 09.08.2019

http3:Ersöz, K. 01.03.2019. Teknik Direktör'de Sorun:Yerli mi Yabancı mı?. www.ahval.me. Adresinden erişildi

http4:www.trscouts.com, Batı Avrupa'lı Teknik Direktörler Neden Türkiye' de Başarısız Oluyor,12.06.2018.Adresinden erişildi.

http5:Baltaş,A.31.05.2107.[Türkiye'de](http://www.acarbaltas.com) futbol Neden İlerle(ye)mez. www.acarbaltas.com. Adresinden erişildi.

http6:www.aljezeera.com.,Türkiye'de Teknik Direktör Kaosu, 8 Oca 2016

http7: Safarov, F. 09.12.2016. Belarus'lu futbolcu: Türkiye'deki yerli antrenör tercihini örnek alalım. www.sputniknews.com. Adresinden erişildi.

http8:Keleşoğlu, B. 12.02.2019. Yabancı Olmak: Yabancı Teknik Direktör Sorunu, www.trendfutbol.net, Adresinden erişildi.